

ABSTRACT BOOK

22nd Annual Symposium for Music Scholars in Finland, March 7–9

March 7–9, 2018

University of Helsinki

Wednesday, March 7th

12:30-13:30

Fabianinkatu 33, Small hall

KEYNOTE PRESENTATION:

Philip Tagg: Action, Alienation and Human Values: Scholarly texts and an audiovisual analysis of the NYPD Blue theme.

Title themes have to encapsulate inside a minute the spirit and content of a TV series. NYPD Blue (aired 1993-2005) is no exception. It is, however, exceptional in how it sets the recurrent narrative of good v evil of crime shows to music. Using music's relationship to contemporary context, and drawing parallels with English music in the wake of World War I, I try to show how the NYPD Blue theme, a hundred years later, pits the threat and stress of an inimical socio-economic machine against flawed but decent humans. This kind of contextual analysis cannot be presented as a scholarly text without occupying hundreds of pages. Its substance can, however, be effectively mediated in one hour of video.

14:00-15:30

Unioninkatu 34, Aud. II (2nd floor)

Anne Tarvainen, Tampereen yliopisto: Keho, ääni ja epäjärjestys: Adelen kadonnut ääni kulttuurisesti tuotettuna ongelmana

Suosittu englantilainen pop-laulaja Adele menetti äänensä vuonna 2011 liiallisesta äänen rasituksesta johtuen. Hän sai äänensä takaisin kirurgisen toimenpiteen ansiosta ja palasi esiintymislavoille seuraavana vuonna. Vuonna 2017 Adele menetti jälleen äänensä ja on toistaiseksi poissa esiintymislavoilta.

Adelen ääni ja hänen laulutekniikkansa ovat saaneet huomiota kansainvälisissä lehdissä ja sosiaalisessa mediassa. Hänen ääntään pidetään ilmaisuvoimaisena ja vahvana, mutta toisaalta hänen laulutekniikkaansa kritisoidaan. Laulajan henkilökohtainen tragedia – äänen menetys – on noussut julkisen keskustelun myötä yhteiseksi ongelmaksi, jota pyritään kollektiivisesti ymmärtämään kulttuuristen ääneen liittyvien käsitysten avulla.

Tarkastelen tässä esitelmässä, millä tavoin lehtiartikkeleissa ja sosiaalisen median kommentteissa rakennetaan kuvaa Adelen kadonneesta äänestä: Millaisista tekijöistä äänen menettämisen nähdään johtuvan? Entä mistä mahdollisista tekijöistä vaietaan? Miten teksteissä rakennetaan kulttuurisesti äänen menettämisen ongelmaa?

Tarkasteluni liikkuu analyttisen vokaalisen soomaestetiikan viitekehyksessä: tavoitteena on tuoda esille kulttuurimme ihmisääneen ja kehoon kohdistuvia vaatimuksia ja niihin kytkeytyviä medikalisoinnin ja problematisoinnin teemoja. Tämän lisäksi hyödynnän tarkastelussa sosiaaliantropologi Mary Douglasin klassista teoriaa puhtaudesta ja epäpuhtaudesta kulttuurisesti määrittyneinä laatuina. Ihmisääneen ja sen terveydellishygieeniseen kontrolliin liittyy kulttuurissamme normeja, joiden avulla pyritään luomaan ja ylläpitämään kehon tuottamien äänten järjestystä ja puhtautta.

Pohdin esitelmässä sitä, miten ääniongelmat sijoitetaan yksilön fysiologiseen kehoon ja sen yksittäisiin kudosityhmiin. Ääniongelmat laajempaan kulttuurisena ongelmana sivuutetaan usein, vaikka ne liittyvät yhtä lailla kulttuurimme kommunikatiivisiin ja esteettisiin käytäntöihin sekä esimerkiksi ammattilaulajan äänen rooliin markkinatalouden tuotteena.

Susanna Laamanen, Itä-Suomen yliopisto: Liikkuvuus ja musiikki

Maailma on jatkuvassa liikkeessä. Ihmiset, tavarat, ajatukset, kuvat ja kirjoitukset liikkuvat kiihtyvällä tahdilla paikasta toiseen. Modernin ajan teknologinen kehitys on tehnyt ihmisten ja tavaroiden liikkumisesta nopeampaa ja mobiiliteknologia on mullistanut viestien, tietojen ja kuvien välittymisen maailman toiselta puolelta toiselle. Liikkuvuudesta on tullut normi. Myös tieteessä liikkuvuudesta on tullut keskeinen teema. Monitieteisyyttä, liikkuvuutta eri tieteen- ja tutkimusalojen välillä korostetaan, siitä puhutaan ja neuvotellaan, se herättää kysymyksiä ja usein se on tutkimuksen arkipäivää.

Liikkuvuudesta on kirjoitettu paljon 2000-luvulla. Erityisesti sosiologi John Urry on ollut merkittävä liikkuvuuden tutkija ja teeman eteenpäin viejä. Urry on esittänyt uuden yhteiskuntatieteiden liikkuvuuden paradigman 2000-luvun alussa. Urry on kritisoinut yhteiskuntatieteitä sen puutteellisesta liikkuvuuden sekä sen luomien sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuristen muotojen tutkimuksesta sekä esittänyt viisi toisistaan riippuvaista liikkuvuutta (ihmisten/tavaroiden liikkumisesta mielikuvitukselliseen matkustamiseen).

Myös musiikki liikkuu nykypäivänä monella tasolla: soittajat, kuulijat, kappaleet, mielikuvat, tarinat jne. liikkuvat niin fyysisesti kuin erilaisten medioiden ja mobiililaitteiden kautta. Musiikki voi kadottaa maantieteelliset ja ajalliset rajat, kun vanhojen kappaleiden kautta voidaan matkustaa vuosikymmenten taakse ja suorat keikkataltioinnit internetissä mahdollistavat keikan reaaliaikaisen seuraamisen paikasta riippumatta. Liikkuvuus ja musiikki kuuluvat vahvasti yhteen. Omassa populaarimusiikin väitöstutkimuksessa yhdistän matkailututkimuksen musiikintutkimukseen ja esitän musiikilliset vastineet Urryn liikkuvuuden jaolle. Esitelmäni tarkoituksena on tuoda esiin yksi tapa liikkua eri tieteen välillä sekä herättää keskustelua ja ajatuksia esittelemistäni liikkuvuuden musiikillisista vastineista.

Ida-Meri Heiskanen, Itä-Suomen yliopisto: Kehon kanssa vai kehoa vastaan. Väitöstutkimus kehollisuuden kulttuurista suomalaisessa laulunopetuksessa.

Työstän artikkeliväitöskirjaa koskien kehollisuuden kulttuuria suomalaisessa laulunopetuksessa. Tarkastelen kehon asemaa instrumenttina – mitä siitä tiedetään, kuinka sitä kohdellaan, miten sitä huomioidaan ja kuinka sitä huolletaan näiden tietojen pohjalta? Laulaessamme käytämme kehoamme instrumenttina. Millaisen arvon sille annamme?

Käsitlemmekö sitä kuitenkin arvonsa mukaisesti – korvaamattoman arvokkaana, uniikkina ja herkkänä instrumenttina, jota jokaisella meillä on vain yksi?

Oman äänen ja varsinkin oman kehon huomioinnin kulttuuri on nyky maailmassa huolestuttava. Kehosta tiedetään nykyisin paljon, ja erilaisia kehon huomioivia laulutekniikoita ja kehotietoisia laulunopettajia on runsaasti. Kuitenkaan tätä tietoutta ei hyödynnetä sen kaikessa potentiaalissa, ja mallin laulamiselle antavat pop-kulttuurin tähdenlento-ikonit, joiden laulamista leimaa äänen epäterve käyttäminen. Kun terveen äänenkäytön opettelua pidetään epä-coolina, ruokkii asenne laulu-instrumentin mystisyyttä – se ylläpitää myyttiä siitä, että joillain vain on luonnostaan hyvä lauluääni, kun toisille sitä ei olla suotu. Nykytiedon puitteissa kuitenkin voidaan varmasti sanoa, että jokainen ihminen on potentiaalinen laulaja, sillä sama instrumentti löytyy meidän jokaisen sisästä. Eron tekee vain se, kuinka tätä instrumenttia opitaan käsittelemään.

Tutkimukseni pohtii kysymyksiä musiikkitieteen soveltamisesta käytäntöön perehtymällä kehollisuuden kulttuuriin. Mikä siinä toimii, mikä meitä hyödyttää, mikä voi olla haitallista? Vaikka tutkimus ei pyri kehittämään uutta opetusmetodia, on tutkimuksen tarkoituksena kuitenkin kartoittaa erilaisten opetusmenetelmien käyttöä laulunopetuksen kentällä. Jotta tietäisimme enemmän, ja osaisimme kehittää oppimisen ympäristöä entistä parempaan suuntaan.

Unioninkatu 34, Aud. IV (2nd floor)

Ari Poutiainen, Helsingin yliopisto: Loikkaa vai lässytystä? Musiikin didaktiikka ja opiskelu videotutoriaalien avulla.

Musiikin didaktiikan korkeakouluopetuksen resursseja vähennetään tasaisen varmasti. Tämän seurauksen esimerkiksi luokanopettajaopiskelijoista yhä useampi kokee, että ei saa enää riittävästi koulutusta koulusoitinten ja laulun hallitsemisen ja pedagogiikan suhteen.

Videotutoriaalit ovat suosittu ratkaisu opetusresurssipulaan: niukan henkilökohtaisen tai pienryhmäopetuksen ohien opiskelijoille hankitaan lisenssejä kaupallisille, musiikkikasvatukseen ja videotutoriaaleihin erikoistuneille sivustoille.

Tutoriaalit tuskin voivat korvata perinteisiä opetusmenetelmiä ja niiden vuorovaikutteisuutta. On syytä kuitenkin selvittää tutoriaalien käytettävyyttä. Olen vuosina 2015-17 kartoittanut luokanopettajaopiskelijoiden näkemyksiä tutoriaaleista osana heidän musiikin didaktiikan opintojaan Helsingin yliopistossa. Aineistoni koostuu esseistä (N=95), joissa opiskelijat erittelevät kokemuksiaan Rockway-sivuston tarjonnan parissa.

Aineistossa opiskelijat pohtivat tutoriaalien soveltuvuutta itseopiskeluun (1) ja niiden käytettävyyttä kouluopetuksessa (2). Lisäksi he arvioivat tutoriaalien pedagogiikkaa (3), kehittävät alkuperäisiä pedagogisia sovellutuksia niiden pohjalta (4) sekä pyrkivät sijoittamaan rajaamansa tutoriaalivalikoiman laajempaan didaktiseen viitekehukseen (5).

Aineistoni ilmentää kuinka haastavaksi opiskelijat kokevat musiikillisten taitojen omaksumisen ja harjaannuttamisen videotutoriaalien avulla. Perinteinen opetustilanne koetaan mielekkäämmäksi. Tutoriaaleissa nähdään silti olevan potentiaalia ja niistä kumpuaa tuoreita pedagogisia sovellutuksia.

Tutkimukseni ammentaa lähinnä sisällönanalyysistä. Viitekehyksen (blended learning) tarjoaa esim. Friesen (2012). Pysin tutkimuksellani vastaamaan korkeakoulupolitiisiin muutoksiin ja niistä kumpuaviin haasteisiin: haluan selvittää, missä määrin digitaalisilla oppimisympäristöillä voidaan varmistaa didaktinen loikka - vai jääkö se vain puheeksi.

Riikka Ahokas, Jyväskylän yliopisto

Musiikkikasvatuksen ja musiikin (taiteen) tutkimuksen traditio Suomessa on hyvin pitkälti filosofista. Tämä puheenvuoro esittelee yhtä väitöskirjatutkimusta (Jyväskylän Yliopisto, Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta / Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos, pääaine Musiikkikasvatus), joka on pyrkinyt sen alkumetreiltä asti keskittymään siihen, miten tutkimuskysymystä voisi tarkastella mahdollisimman kattavasti, täydentäen tutkimustraditiota, jos sen on katsottu palvelevan tutkimuskysymystä kattavammin. Tässä kyseisessä väitöskirjatutkimuksessa kyse on oppimisen tutkimuksesta, ja siksi määrälliset ja luonnontieteelliset metodit ovat olleet luonnollinen tapa laajentaa tutkimuksen metodiikkaa.

Kyseinen väitöskirjatutkimus on kiinnostunut musiikkikasvatuksen metodien välillisestä, tai suorasta kontribuutiosta akateemiselle oppimiselle (ja viime kädessä toiminnanohjaukselle, joka mahdollistaa oppimisen). Tällä hetkellä tutkimus on keskittynyt pääasiallisesti musiikkiliikunnan ja rytmiikan metodien ja kielellisen hahmottamisen väliseen yhteyteen. Syyslukukaudella 2017 toteutettu interventiotutkimus on yksi väitöskirjan osatutkimuksista ja myös täydellinen case monitieteisestä musiikin tutkimuksen asetelmasta. Musiikkikasvatuksen metodien mahdollista vaikuttavuutta mitattiin neuropsykologisesta (työmuistitesti) ja erityispedagogisesta (valtakunnallinen lukitesti Allu) testistä koostuvalla testipatteristolla.

Puheenvuorossa on tarkoitus, oman tutkimuksen esittelyn lisäksi, herättää keskustelua myös siitä, miten haastavaa tutkimustraditioita on rikkoa. Keskustelun tueksi puheenvuoro pitää sisällään kokemusperäistä reflektointia oman tutkimuksen etenemisestä. Jos tutkimustraditiota on haastavaa rikkoa, mistä tämä mahtaisi johtua? Onko kyse uuden pelosta, vai vain instituutioiden rakenteellisista ongelmista?

Fabianinkatu 33, Room 14 (4th floor)

Pekka Gronow & Janis Daugavietis: “Freedom to the fatherland...” How the Latvian nationalist movement hijacked a Soviet song competition

The Latvian “Mikrofons” competition was since 1968 one of the most influential song contests in the Soviet Union. Many of the songs are still well known. The winner of 1981, “A million roses”, became one of the most popular Soviet songs of the decade. In 1988, the first prize was taken by “Pie Laika”, a song by Igo & Remix, which openly criticized the Soviet occupation of the Baltic and ended with a demand for “freedom to the fatherland”. The final concert of the competition was one of the most watched TV programs of the year. Only a few years earlier the song would never have been allowed on TV and the performers would have lost their performance licenses. In January 1991, Latvian TV was in turn occupied by KBG troops.

The Mikrofons song competition helps us to study changing musical trends, but also highlights the development of the “perestroika” and the dissolution of the USSR. The paper discusses the background of the song and the role of various actors – performers, journalists, media, politicians – in this process.

Heli Reimann: Sense-making of life in the personal narratives of Estonian estrada singer Heidy Tamme

Heidy Tamme first appeared on Estonian Estrada arenas in the mid 1960s. Her first musical collective was the octet Laine. In the 1970s, her many solo projects took her to concerts tours all over the Soviet Union and abroad. An important turn in her life took place in 1983 when she left the Soviet Estonia and emigrated to Finland. There Tamme started her 25-year-long pedagogical career at the Olunkylä Pop and Jazz Conservatory.

This study argues there are four distinctive meaningful themes emerging in the self-narratives of Heidy Tamme. First, stardom on Estonian and Soviet Estrada stages and the musical everyday of Soviet era celebrities. The second significant period in her life is the transition to Finland, which involved adaptation and career change. The third theme is Tamme's alternative spiritual world-view underlying her entire process of self-narrating. And finally the psychological and physical trauma experience during childhood due to her violent alcoholic father.

The research is based on two private interviews with Heidy Tamme and a selection of her interviews with the media.

Sanna Iitti: Heroism in Gasparo Spontini's opera *La Vestale*

My paper examines Gasparo Spontini's opera *La Vestale* (1807). I shall uncover aspects about the representation of heroism in this opera by analyzing musical topics. Besides, I shall discuss the stage images, which architect Karl Friedrich Schinkel created for *La Vestale* in Berlin. Schinkel's neoclassical designs aptly reinforced the spectacular elements that were central to Spontini's style.

The Napoleonic regime in Paris had produced *La Vestale* while hoping that it would advance the regime's pro-war propagandist pursuits. Yet although Licinius's figure aside with certain showy scenes with masses perhaps encouraged positive attitudes towards military heroism, this opera had first and foremost been conceived as critique of aged legislation, according to my contention. The most likely target of that critique was the past ancien régime.

It is noteworthy that *La Vestale* presented an ethical statement about the need to have human nature rule above cruel, outdated religious laws. That statement reflected modern philosophical ideas about nature's supremacy and righteousness.

La Vestale's style was in many regards progressive, but Spontini also adhered to classic conventions at several points. His treatment of the *marcia funebre* topos associates with Beethoven's manner.

Fabianinkatu 33, Room 15 (4th floor)

Luka Johane Mukhavele: Applied Ethno-Organology: challenges and potentials of traditional music instruments in present-day contexts: Ximbvokombvoko, Xizambi and Mbira.

Technological advancements opened new horizons in the way sounds are explored and music is conceived and performed, facilitating and demanding less critical knowledge and skills from music makers, at the expense of the fundamental musical aesthetics, and values.

In Mozambican musics, for example, user-friendly technologies as pre-programmed loops, samplers and synthesizers, being used irrationally, have been steadily taking the place of musicians in studios and on stages, marginalizing local instruments, and depreciating the humanness of music, that is patent in the traditional forms of musical practice and expression.

This study examines the selected instruments, addressing their challenges, and optimizing their potentials for contemporary uses, employing new technologies and techniques in their construction and performance; building new repertoires; deriving new versions/improving them to better suit contemporary concepts; and contributing new concepts and theories to the body of scientific knowledge in music.

E.g. the xizambi has featured in an experimental jazz, as the leading instrument, with a Norwegian jazz pianist; the mbvoko, developed from the ximbvokombvoko, led many performances as the main instrument.

Henri Pitkänen, Helsingin yliopisto: Musiikin palauttaminen arkistoista konserttilavoille – tapausesimerkkinä okraulo

Yksi musiikintutkimuksen ilmeisistä sovelluskentistä on kadonneiden tai hiipumassa olevien musiikintyylien ja traditioiden elvytyksessä. Tässä puheessa esitellään tapausesimerkkinä japanilaisen instrumentin *okraulon* (myös *okurauro*, *ōkurauro*, *ōkuraro*, *okralo*) tarina. Soitin koostuu länsimaisesta poikkihuilusta, johon on yhdistetty japanilaisen bambuhuilun *shakuhachin* suokappale.

Japanilainen yritysmagnaatti Kishichirō Ōkura kehitti okraulon 1920–1930-luvuilla. Instrumentin kultakausi sijoittuu 1930–1940-luvuille, jolloin pidettiin konsertteja ja perustettiin soittimeen keskittyvä järjestö. Toisen maailmansodan jälkeen toiminta kuitenkin hiipui lähes olemattomiin, eikä soittimia enää valmistettu. Vuonna 2011 Ōkuran taidemuseon, *Okura Shukokanin*, kuraattori Chisako Tanaka järjesti okrauloa käsittelevän näyttelyn, josta sai alkunsa laajempi projekti soittimen esiintuomiseksi; muutama shakuhachi-muusikko aloitti okraulon soittamisen, konsertteja järjestettiin, levyjä julkaistiin ja uusia okrauloja ruvettiin taas valmistamaan. Lisäksi 2015 julkaistiin ensimmäinen instrumentin historiaa käsittelevä kirja ”Ōkura Kishichirō ja okraulo” (jap. 大倉喜七郎とオークラウロ).

Tässä esitelmässä perehdytään okraulon perusteisiin, musiikkiin, historiaan ja 2011 alkaneeseen elvytysprojektiin. Pääasiallisena aineistona on Chisako Tanakan ja okraulo-muusikko Akihisa Kominaton haastattelu joulukuulta 2017.

Lari Aaltonen & Joonas Keskinen, Kulttuuriosuuskunta Uulu: Mitä hyötyä etnomusikologiasta voi olla tuoreille vanhemmille? Tarkastelussa Kulttuuriosuuskunta Uulun LLL-konsepti neuvoloissa

Kulttuuriosuuskunta Uulu – etnomusikologien perustama musiikkialan osuuskunta – on 15 toimintavuotensa aikana toteuttanut soveltavaa etnomusikologiaa monella tavalla.

Alkuvuosien vahva lastenkulttuuripainotus on saanut rinnalleen mm. taiteen perusopetusta antavan musiikkikoulun, erilaisia hyvinvointihankkeita, soitinrakennusta ja tapahtumatuotantoa. Yksi pitkäaikaisimmista konsepteista on Loruillen, liikkuen, laulaen (LLL) -konsepti Tampereen neuvoloissa. Tampereen kaupunki on tilannut työpajan lasten kolmikuukautisneuvolan yhteyteen kaikkiin neuvoloihin noin kymmenen vuoden ajan ja työpajan oheen on kehitetty myös materiaalipaketti. Vuosien varrella LLL-toiminta on käynnistetty myös muutamissa muissa pirkanmaalaisissa kunnissa ja lähitulevaisuudessa LLL-konseptia tullaan kokeilemaan esimerkiksi Ahvenanmaalla ja pääkaupunkiseudulla.

Toteutimme helmikuussa 2018 asiakkaille ja palvelun tilaajalle kohdennetun kyselytutkimuksen, jonka tavoitteena oli selvittää LLL-työpajojen merkittävyyttä ja vaikuttavuutta kohderyhmiin. Esitelmässä tarkastellaan kyselytutkimuksen tuloksia, pohditaan konseptin sosiaalista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä suunnataan katsetta tulevaisuuteen.

15:45-16:45

Unioninkatu 34, Aud. II (2nd floor)

Sanna Qvick, Turun yliopisto: Soundtracks of fairy-tale film from the perspective of world-making

This paper presents the theoretical concepts of sonic world-making. This concept is in the core of my PhD dissertation, in which I examine the soundtracks of Finnish fairy-tale films for children using close reading and music analysis. My research data comprises a selection of films made between the years 1949 and 2004. With this data, I will demonstrate how soundtracks tell the story, especially how sounds ground the story in a particular environment, and how they immerse the viewers into the story world of these films.

With my audio-visual analysis of a scene in a film *The Snow Queen* (1986, directed by Päivi Hartzell) I will exhibit how the soundtrack acts as narrational agent, and how it influences our impressions and experiences of story line as whole. This will indicate soundtrack's world making qualities.

So, my paper looks for answers to some of the following questions: what kind of sounds can be classified as locational or geographical? Is it only acoustical question? How does the soundtrack build the story world of *The Snow Queen* in this particular scene?

Noora Karjalainen, University of Jyväskylä: Narratives of cosy other in the media representations of female folk singers

This paper examines the narratives of cosy other in the media representations of contemporary folk singers Julie Fowlis, Muireann Nic Amhlaoibh, Emily Portman, and Kate Rusby. I argue that the concept of cosy otherness derives from that of the internal other, but unlike it and the conventional post-colonial other, the cosy other is not ominous, competing, and negative, but something charming and unthreateningly different with singular cultural traits.

Here, the narratives of cosy other combine the narratives of origins, authenticity, and performance, which in turn are connected in the active process of remembering and premediation, and construct the four singers as nostalgic, authentic, and feminine in the media. Thus, also the concept of the cosy other is built on remembering and cultural memory with its individual and collective levels affecting each other and working together in the process.

The theoretical framework of the paper is based on the concept of centre versus periphery (Chapman 1994), strategies of assimilation and projection in diminishing the threat of the other (Middleton 2000), discussions about the internal other (Bohlman 2000; O’Flynn 2014; Gelbart 2007), and studies on the concept of cultural memory (Erl 2009, 2011; Keightley & Pickering 2012).

Unioninkatu 34, Aud. IV (2nd Floor)

Marjo Suominen, Helsingin yliopisto: Musiikintutkimuksen ja –sovellutusten jäljillä: Händelin Julius Caesar –oopperan musiikilliskirjallisista sisällöistä ja niiden tulkinnoista

Tarkastelen saksalaissyntyisen säveltäjän Georg Friedrich Händelin (1685–1759) Julius Caesar Egyptissä–oopperaa luovana prosessina käsikirjoituksesta esitysversioihin arkistoaineistojen näkökulmasta. Lähtökohtanani on tässä Julius Caesar–oopperan Lontoon kantaesitys vuonna 1724. Vertaan keskenään Händelin Julius Caesarin nuottikuva / esittämispartituurikäsikirjoitusta ja sen eri kielisiä librettoversioita tekstianalyysin sekä Händelin teoksessaan hyödyntämän matthesonilaisen (Händelin saksalaiskollegan, säveltäjä ja musiikkikirjoittaja Johann Matthesonin) musiikillisen tunneilmateorian avulla kolmeen valitsemaani keskeiseen nykyesitysversion toteutukseen vuosilta 1984 (ENO), 1990 (Sellars) ja 2005 (Glyndebourne).

Teoksen tarkastelun keskiössä on Händelin ja Haymin siihen sisällyttämä ranskalais säveltäjä ja musiikkiteoreetikko Jean-Philippe Rameaulta (1683–1764) mahdollisesti omaksuma ihanneaikalaiskatsoja–kuulijan näkökulma. Tämän kautta esityksellinen ”nyt–hetkinen” aina uudelleen luova prosessi tulee esiin.

Händelin Julius Caesarin luomisprosessissa löytyy varhaismoderniin, retoriikkaan liittyviä moderneja ideoita. Tämä tapahtuu ensinnä oopperassa ilmenevien tasojen ja identiteettien kautta, teoksen, sen esitysten ja eri versioiden sekä esittäjien myötä. Toiseksi varhaismodernina ajatuksena teoksessa on sen esitettävyyden tarkastelu, mikä kielitieteessä ja filosofiassa tarkoittaa esittämiseen liittyvää toimintaa. Kolmantena varhaismodernin retoriikkaan liittyvänä piirteenä voi nähdä teoksessa ilmenevän intertekstuaalisuuden (Kristeva 1967), tai pikemminkin interteksturaalisuuden (Hertz 1993) eli musiikin ja muiden taiteiden yhdistelmän sekä improvisaation, esityksen ja kuulijan kokonaisuudesta muotoutuvan intermusikaalisuuden (Monson 1996) kautta. Neljäntenä ominaisuutena teoksessa on historiallisuus eli filologinen näkökulma. Julius Caesarin hahmoista suurin osa on historiallisia henkilöitä, tapahtumat sijoittuvat pseudo–todelliseen tarinaan.

Ulla-Britta Broman-Kananen, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia: Operaraseri på två teatrar i Helsingfors våren 1877

Våren 1877 var en exceptionell operasäsong i Helsingfors, inte minst på grund av antalet operor och operaföreställningar som gavs på två scener i staden: inalles 18 operor på 84 föreställningar på endera Finska Operan eller Nya Teatern. Nya Teaterns skådespelare Emelie Degerholm (1900, 74) ansåg att ett ”operaraseri” hade brutit ut i staden. Orsaken till de överhettade känslöstämningarna kan sökas utanför teatrarna: bondeståndets representant på lantdagarna Petter Kumpulainen presenterade den 7 februari 1877 en petition om en sammanslagning av den svenska talscenen och den finska lyriska scenen till en enda nationalteater, en teater som framförallt skulle ge en moraliskt högtstående och folkbildande repertoar. Kumpulainens petition visar att teatrarna inte konkurrerade enbart om scenspråket och publiken, utan att striden lika mycket gällde själva konstbegreppet: om vilket slags estetiskt-moraliskt budskap repertoaren skulle ha för att bidra till den moraliska ryggraden i nationsbygget. Den franska stora operan Hugenotterna (Meyerbeer) på Finska Operans repertoar levde upp till ett sådant ideal, medan Nya Teatern svarade på utmaningen genom att ge Wilhelm Tell (Rossini) och Den stumma från Portici (Auber) samma vår.

I min presentation fokuserar jag på hur de franska stora operorna trädde in på den språkpolitiska scenen i Helsingfors på våren 1877 som en ideal konstform där religion, historia och folket iscensattes symboliskt på endera finska eller svenska.

(huom! Esitelmä suomeksi!)

Fabianinkatu 33, Room 14 (4th floor)

Meri Kytö, Tampereen yliopisto: Kuuloteknologialle annettu toimijuus: sisäkorvaistute ääniympäristösuhteen muuttajana

Sisäkorvaistute on kuuroutuneille ja vaikeasti kuulovammaisille tarkoitettu sähköinen kuulokoje, josta osa asennetaan ihon alle (kalloluuhun ja sisäkorvaan) ja osa magneetilla tämän istutteen ja korvalehden päälle. Tutkimukseni informantille istutteen asennettiin aikuisiällä, yli nelikymmenvuotiaana. Teknologian käyttöönotto avasi hänelle uuden elinympäristön ja tarpeen opetella kulttuurisesti määrittynyttä akustista kommunikaatiota. Tutkimuksessani kysyn, miten istute on muuttanut henkilön ääniympäristösuhdetta, millaista toimijuutta hän antaa kuuloteknologialle ja mitä teknologia vaatii häneltä. Analyysissäni käytän hyväkseni jälkifenomenologi Don Ihden ajatuksia akustisesta teknologiasta ja teknologiavälitteisestä havaintosuhteesta.

Riitta Rainio, Kai Lassfolk, Jami Pekkanen & Otto Lappi, Helsingin yliopisto: Exploring auditory perception at prehistoric rock paintings using auralization, digital virtual reality reconstructions and eye tracking

Archaeoacoustics research at prehistoric Finnish rock paintings has revealed that these sites associated with ritual activities, such as singing and drumming, have a distinct acoustic character. According to acoustic measurements performed in 2013–2016, the steep painted rocks reflect sound forcibly, generating echoes that emanate from the direction of the rocks or painted figures on them. This paper presents how the results of this research project will be further developed, applied and exploited in practice. Impulse responses, captured in the fieldwork in 2018, will be used for creating accurate acoustic renderings, that is, auralizations of the sites, and recreating ancient sound rituals by means of real-time convolution. Together

with 3D laser scans, virtual topographical models and methods of eye tracking, these renderings will be used for exploring subjectively perceived sound direction, in contrast with the physically measured sound waves. Furthermore, the reconstructions of the acoustic and visual scenes will provide exciting opportunities for building virtual tours of the rock art sites that could be experienced online or in museum exhibitions, seminars and other public events.

Fabianinkatu 33, Room 15 (4th floor)

Noora Vikman, Itä-Suomen yliopisto: Hiljaisuuden kulttuuri, keskellä valtatiötä, poikittain?

Mitä seuraa, kun tutkija kokee velvollisuudekseen soveltaa tutkimalla kuulemaansa ja kuulemalla tutkimaansa? Kuinka soveltava tutkimustraditio osallistuu antamaan ihmisiltä ja ilmiöiltä puuttuvan äänen? Pohdin osaltani soveltavan kuuntelutyön ”potentiaalista vaikutusala ja kytköksiä” ympäröivään maailmaan.

Hahmottelen esityksessä hiljaisuuden kulttuurin sisältöä. Kuuntelu on metafora keskittymiselle. On vielä paikkoja, joissa musiikki alkaa hiljaisuudesta. On hiljaista ja piilevää musiikkia, jota etnomusikologi mielellään kaivaa esille. Sonifikaatio-projektit, biotaide ja ekomusikologiset tulkinnat antavat ääniä ei-inhimillisille toimijoille, jotka eivät itse voi osallistua huomiotalouden huutokilpailuihin.

Hiljaisuus vertautuu myös vaikenemiseen. Parhaimmillaan hullutteleva huomiotalous ja tuotteistamisen vaatimus tuottaa virkistävää iloa. Myös yhteinen talous hyötyy innovaatioaaltojen hallittavista rytmeistä jakamalla tietoa, jota soveltaa eri tavoin saavutettavan hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Ajattelun kiertotaloudella, tiedon omistajuudella, sille laskettavilla kustannuksilla ja hinnalla on merkitystä ja myös yhteys eriarvoistumiseen.

Systemaattisen tiedonhankinnan tarkoitus ole johtaa vain tyytyväiseen oleiluun hiljaisuudessa. Kuka päättää milloinkin, miksi, miten ja kenelle tietoa tuotetaan ja jaetaan? Milloin tutkijalla on oikeus hiljaiseen tietoon? Kysymykset äänestä, vallasta ja oikeudesta olla hiljaa löytyvät joskus kolikon samalta puolelta. Kun kustannetun tiedon tuottaja ajaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden nimissä ennalta annettua talouspoliittista agendaa, agendan määrittämä tuottamattomuus ei ole ainoa asia, joka leimaa työn turhaksi ja epäuskottavaksi. Keskustelun herättämiseksi jaan kokemuksiani tutkijan ristiriitaisessa kaksoisasantuntijan roolissa kehittämistyön kentällä.

Merja Hottinen, Helsingin yliopisto: Kulttuurijournalismin muutostrendit ja Tampere Biennale –festivaali

Kulttuurijournalismin luonne sanomalehtien kulttuuriosastoilla on muuttunut selvästi 1900-luvun lopulla ja 2000-luvulla. Yksi keskeisistä sekä suomalaisissa että kansainvälisissä aineistoissa havaituista trendeistä on arvomaailman muutos esteettisestä journalistiseen. Muutos näkyy artikkelityyppien painottumisena kritiikin sijaan uutisiin, kirjoitusten kohteiden painottumisena entistä suuremman yleisön suosimiin aiheisiin sekä uutisarvojen korostumisena aiheiden valinnassa taiteellisten arvojen sijaan. Trendit kertovat myös muuttuneesta suhteesta kulttuurijournalismin yleisöihin: kulttuurieliitin sijaan kohderyhmänä nähdään laaja kuluttajajoukko, jonka tarpeita journalismi pyrkii palvelemaan.

Tässä esitelmässä tarkastelen Tampere Biennale -festivaalia käsitteleviä kirjoituksia suomalaisissa sanomalehdissä suhteessa kulttuurijournalismin muutokseen. Aikajänne ulottuu festivaalin perustamisvuodesta 1986 vuoteen 2016. Suomalaiseen nykymusiikkiin erikoistunut festivaali on hyvä esimerkki korkeakulttuurisen erikoisalueen käsittelystä journalistisessa kontekstissa, sillä uudet teokset ja niiden arviointi ovat olleet keskeistä esteettisesti painottuneen kulttuurijournalismin sisältöä sanomalehdissä. Toisaalta Tampere Biennalen tyyllinen laajeneminen kohti klubimusiikkia ja muita taiteita antaa mahdollisuuden tarkastella kulttuurisen legitimitetin rakentumisesta sanomalehtien kulttuuriosastoilla.

Tulkitsen kulttuurijournalismin muutosta myös yleisemmin suhteessa nykymusiikkifestivaalien kulttuurisen merkityksen muuttumiseen 1980-luvulta 2010-luvulle. Keskeisinä kysymyksinä tässä ovat esimerkiksi yleisösuhteen muuttuminen sekä festivaalien paikallisen roolin korostuminen suhteessa niiden valtakunnalliseen tai kansainväliseen merkitykseen.

17:00–18:15

Festive hall, Fabianinkatu 26, 3rd floor (two minutes by foot from main venue)

PLENARY: Klisala Harrison, Ann Andreasen & Pirkko Moisala + Uummannaq Music Performers, Helsingin yliopisto/Uummannaq Polar Institute: Contemporary Music of Greenland: Digital Media, Revival, Hope

Geographically part of North America, but under the current colonization of Denmark, Greenland presents a fascinating case for examining apposite aspects of music. This panel brings together music scholars and performers and organizers with whom they collaborate. The panel maps the contemporary musical sounds of Greenland and their relationships to current cultural, political and social issues. Collaborative studies that have been undertaken with and about Greenlandic arts practitioners will be presented, on several key themes. One theme is how the remoteness of the Arctic island intersects with digital media engagement, and how the largely Inuit people living there musically engage digital media in creative ways. Our collaborators have contributed to an internationally rewarded feature-film about Greenland, Inuk, as well as TV series and documentaries. Another theme is how contemporary music engages the social and political situation of Greenland as a Danish colony, particularly a painful history of suppressing Inuit musical culture. Inuit drum dancing, after being essentially erased by colonizers, is being revived in Western Greenland. A third theme concerns how young people and their supporters and caregivers personally experience their participation in Greenland's contemporary music scene as practice that builds hope and a better future.

Thursday, March 8th

10:00–11:00

Fabianinkatu 33, Small hall

Keynote: Taru Leppänen

Taide mahdollisuuksien maailmana? Musiikintutkimus, valta ja eriarvoisuus

1990-luku oli musiikintutkimuksessa, samoin kuin muissakin ihmistieteissä, suurten muutosten aikaa. Tutkijat havahtuivat huomaamaan, että identiteettiä määrittävät kategoriat, kuten esimerkiksi sukupuoli, seksuaalisuus, rotu, vammaisuus, ikä ja ruumiin koko, tuottavat olennaisilla tavoilla kokemuksiimme musiikista sekä musiikin ilmiönä tietynlaisiksi. Musiikkia ja muita mahdollisesti taiteeksi määriteltyjä kulttuurin alueita ei kulttuurintutkimuksellisessa ja konstruktivistisessä viitekehyksessä voinut enää tarkastella vapaina mahdollisuuksien maailmoina vaan vallan tuottamina ja poliittisina ilmiöinä.

Viimeistään vuosituhatosen vaihteesta lähtien tutkimuksen kenttää on monin tavoin aktivoitunut materialistinen käänne, joka on muuttanut suhdettamme valtaan merkittäväillä tavoilla. Tässä esitelmässä kysyn, mitä vallan käsitteelle tapahtuu, kun sitä tarkastellaan suhteessa inhimillisiin ja enemmän kuin inhimillisiin materiaalisuuksiin. Poimin esimerkkejä vallan käsitteen problematisoitumisesta lastenmusiikkikulttuureja ja kuurojen musiikkikäytäntöjä koskevista tutkimuksista sekä yhdessä kollegojen kanssa tehdyistä tutkimuksista koskien Gilles Deleuzen ja Félix Guattarin ajattelua ja transtutkimusta.

11:30-13:00

Unioninkatu 34, Aud. II (2nd floor)

**Eero Tarasti, Alekski Haukka, Panu Heimonen, Grisell Macdonel, Helsingin yliopisto:
Eksistentiaalisemiottiikan soveltaminen musiikkianalyysiin**

Viime aikoina kehittämäni eksistentiaalisemiottiikan teoria on tuonut kokonaan uusia käsitteitä niin semiotikkaan kuin sen sovellutuksiin, kuten musiikkiin. Se on kiteytynyt mm. ns. *zemic* malliin, jonka tausta on yhtäältä saksalaisessa filosofiassa alkaen Hegelistä ja toisaalta ns. Pariisin semioottisessa koulukunnassa. Se perustuu yhtäältä olemisen moodeihin Hegelin logiikan tieteessä *an-sich-sein*, *für-sich-sein* jne. ja toisaalta ns. semioottiseen neliöön. Siihen on lisätty kategoriat *Moi/Soi* (Ricoeur, Fontanille) jolloin saadaan neljä tapausta; ne voi nimetä termeillä **keho**, **persoon**a, **praksis**, **arvot**. pohjimmaltaan on kyse ihmismielen toiminnasta, liikkeessä Lévi-Straussin kategorioiden *sensible* (aistimellinen) ja *intelligible* (älyllinen) tai Th. Adornon *Ich und Gesellschaft* välillä (*Moi*= minä; *Soi*= yhteiskunta). Mallissa 'Z' edustaa liikettä ja jännitettä em. neljän moodin välillä ja 'emic' sitä että tarkastelu pohjautuu mielen sisäisiin kategorioihin.

Mikä on tällaisen teorian relevanssi musiikin kannalta? Musiikin diskurssissa em. moodit muuntuvat omiksi hahmoikseen. Kehoa edustaa musiikki sellaisenaan fyysisenä ilmiönä, kineettisenä energiana; persoonana ilmenee musiikissa 'aktoreina' ts. teemoina, melodioina, karakteristisina figureina; praksista edustavat musiikin lajit, muodot, topiikat ts. kaikki musiikin sosiaaliset käytännöt; arvot edustavat musiikin esteettistä dimensiota. Mallista

voidaan kehittää uudentyyppinen musiikin analyysin menetelmä, joka ottaa huomioon musiikin sekä merkityksenä että viestintänä ts. signifikaationa ja kommunikaationa (Eco). Olen sitä soveltanut jo teoksissani *Semiotics of Classical Music* (Berliin 2012) ja *Sein und Schein* (Berliini 2015). Tulossa oleva tutkimukseni Wagnerista tulee perustumaan metodiltaan siihen.

Unioninkatu 34, Aud. IV (2nd floor)

Muu ohjelma: Tutustumiskäynti Kansalliskirjaston luolaan, elokuvanäytös: *The Boys from the Finn Band: The Story of Finn Express*

The film tells the story of Finn Express, a pop band from the 1970s comprising of mainly New Zealand Finns. The film deals also with the little-known history of Finnish migration to Aotearoa New Zealand and reflects upon the social and familial dynamics involved. The film has been produced as part of the research project "Music, Multiculturalism and Finland", hosted by Music Archive Finland and funded by the Academy of Finland (2014–18). Duration: 26 mins.

Elokuvan kielinä ovat englanti ja suomi, tekstitys englanniksi.

Fabianinkatu 33, Room 14 (4th floor)

Olcaý Muslu Gardner, Mustafa Kemal University: Multidisciplinarity in applied ethnomusicology: Does it really work? Case studies from Turkey.

Ethnomusicology has much to offer other fields of study, and its practitioners have been deeply involved in expanding the range of methodologies and theoretical frameworks used to analyse music and dance culture. Understanding the roles of the arbiters and actors operating within a cultural area is important when attempting to discover the reasons for any obstacles which may impede living culture. This requires taking a bird's-eye view of the issues within a given culture in order to offer better solutions for its continuation, and is especially important in areas where traditions are faced with extinction. Therefore, cross/multidisciplinarity often becomes inevitable because of the active and crucial roles played by public, local, and private entities.

This presentation will attempt to explain the necessity of the multidisciplinary study of music traditions through several applied ethnomusicology projects which were conducted in rural Turkey. It describes how multidisciplinary methods can be used effectively and efficiently to support local music and dance practices, and shows how these methods can be used to provide holistic solutions to at-risk cultures by allowing the consideration of all the actors in the field. The results are supported by data collected over a five-year period in different regions of Turkey, and taken together they show how ethnomusicologists can continue play an active and important role within this complex field of study.

Xinjie Chen, University of Helsinki: Rooted cosmopolitanism in Sámi CD productions

The proposed paper presents one part of an ethnomusicological Ph.D. study, which focuses on how the idea of rooted cosmopolitanism is represented in the musical practice of Sámi music industry. It applies the theory of rooted-cosmopolitanism for the analyses of the CD Sámi productions most of which are released in the 2000s. By examining how the ethnic rooted attachments, nation-state rooted attachments and local rooted attachments are represented in

the Sámi CD productions, the research will try to answer two questions: how does Sámi music CD productions adopt and adapt to the global music industry? How the ethnicity of Sámi, Sámi-ness, and indigeneity are formed in Sámi music industry in the cosmopolitan practices?

Nina Öhman, University of Pennsylvania: Reorienting Ethnomusicological Training through Participatory Research Methods

Transformation of the Academy toward becoming an engaged and visible force for a positive change in the society requires not only a rethinking of old approaches and attitudes, but also a conscious effort to transmit refashioned skills, knowledge, and orientations to future generations of scholars. In that regard, my paper offers the institutionalization of service learning as an effective catalyst for change, and as such it contributes to a growing body of music scholarship that examines community-based learning as a productive pedagogical choice. (e.g. Averil, 2003; Usner, 2010) Particularly, as I argue in this paper, the teaching of participatory research methods through community engagement programs can provide an impactful and intellectually stimulating learning experience. In so doing, I will explore my experiences as a graduate student in a research project that was organized as part of a collaboration between the Music Department of the University of Pennsylvania and Quba Institute, which is a predominantly African American Muslim community in Philadelphia. I will focus on our multimedia project titled “Hip Hop and Us,” which used participatory action research to examine the role of hip hop culture among the young members of Quba. Ultimately, I will offer a candid discussion on the project’s benefits and challenges as a scholarly endeavour, with which I hope to stimulate further academic conversation about the use of participatory research methods in ethnomusicological training.

Fabianinkatu 33, Room 15 (4th floor)

Heikki Uimonen, Maija Kontukoski & Anu Hopia, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia & Turun yliopisto: Narinajuusto ja karviaishilloa. Moniaistiset ruokamuistot osana ääni- ja tilasuunnittelua. (TEEMASESSIO)

Teemasessiossa tarkastelemme ääneen, musiikkiin ja ruokaan liittyviä merkityksiä. Metodologisesti tutkimus perustuu haastateltavien kanssa yhdessä tehtävään tiedon tuottamiseen siten, että prosessi hyödyttää kaikkia siihen osallistuvia. Aihetta on pohdittu ihmistieteiden parissa erityisesti kulttuurisen musiikin- ja äänentutkimuksen sekä soveltavan etnomusikologian parissa.

Sessio rakentuu Musiikki ja ruoka moniaistisena kokemuksena -tutkimukselle, jossa tarkasteltiin eri aistien merkitystä osana ruokailua ja ruoan valmistusta. Aistiympäristön tutkimuksen ja työn teoreettisten lähtökohtien selvittämisen jälkeen pohdimme ruokakulttuuria kokonaisvaltaisena aisti- ja tunnekokemuksena erityisesti suhteessa musiikillisiin ja ympäristön ääniin, makuun sekä siihen, kuinka ne ilmenevät analysoidussa haastattelupuheessa. Johtopäätöksissä pohditaan aistiympäristön rakentumista, jatkotutkimusta ja tutkimuksen jatkosovelluksia.

Tutkimus toteutettiin neljässä vaiheessa, joista ensimmäisessä kartoitettiin ruokaan ja ruokailutapahtumiin liittyviä muistoja. Haastatteluilla selvitettiin muiden muassa

ruokailukokemuksia, ruoanlaittoon liittyviä tekniikoita, raaka-aineita, arki- ja juhlatilanteita sekä paikkojen ja eri aistien merkityksiä ruokamuistojen rakentajina. Tätä seurasivat haastattelujen analyysit sekä vastausten perusteella tehty muistojen representoiminen aistein havaittavaksi ympäristöksi. Tämä toteutettiin yhteistyössä ravintolahenkilökunnan ja äänisuunnittelijan kanssa erityyppisin kattauksin, narratiivein, äänin ja valokuvin, jotka liittyivät kiinteästi haastatteluissa tarkasteltuun aikakauteen. Illallisella kerättiin tietoa siitä, kuinka haastateltavat kokivat modernisoidut ruokamuistot sekä pohdittiin, kuinka kokemuksia analysoimalla ja näin saatuja tuloksia käytäntöön soveltamalla on mahdollista tuoda moniaistinen kulttuurihistoria osaksi ruokailutapahtuman aistiympäristöä ja sen elämyksellisyyttä.

14.30-15.30

Fabianinkatu 33, Small hall

Keynote: Liisa Ukkola-Vuoti

Musikaaliset geenit – hyvinvointia musiikista

Musiikki on taidetta, mutta se on myös lääke. Tieteen ja taiteen yhdistäminen ei ole uutta, sillä jo antiikin kreikkalaiset yhdistivät musiikin ja lääketieteen: esimerkiksi heidän jumalansa Apollo hoiti sekä musiikin että parantamisen tehtävää. Mitä musiikki ja musikaalisuus ovat biologisesta ja lääketieteellisestä näkökulmasta? Mitä hyötyä musiikista voi olla – musikaalisuuden määrästä riippumatta?

16:00-17:30

Unioninkatu 34, Aud. II (2nd floor)

Taina Riikonen, Elina Seye, Olli Heikkinen & Jarkko Niemi: Perustutkimuksen arvo (PANEELI)

Tutkimusrahoituksessa ja yliopistopolitiikassa painotetaan entistä enemmän tutkimuksen sovellettavuutta, kaupallista hyötyä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Kuitenkin tieteen historiassa yhteiskunnalliset merkittävät sovellukset ovat usein syntyneet vahvan, lähtökohtaisesti ”hyödyttömän” perustutkimuksen satunnaisina sivutuotteina. Vaikka soveltavalla tutkimuksella on oma arvonsa ja roolinsa, tutkimusrahoittajien vaatimus tutkimushankkeiden vaikuttavuuden etukäteisarvioinnista tuntuu perustutkimukseksi luokiteltavien hankkeiden osalta kyseenalaiselta. On myös viitteitä siitä, että perustutkimuksen ja innovatiiviseksi julistautuvan soveltavan tutkimuksen välille syntyy rahoituskilpailuissa polaarinen asetelma, jonka keskiössä toisiinsa hankaavat rahoittajien valinnat, yliopistojen profiloitumispaineet ja yksittäisen tutkijan urakehityssuunnat.

Paneelissa keskustellaan perustutkimuksen arvosta musiikintutkimuksen eri osa-alueiden näkökulmista: Millaisista tutkimusintresseistä nousevat tulevaisuuden klassikotutkimukset? Mitä voidaan jatkossa soveltaa, jos kaiken tutkimuksen tulee olla jo itsessään soveltavaa ja etukäteen hyödylliseksi osoitettua? Eikö inhimillisen tiedon ja ymmärryksen lisääminen enää ole itsessään arvokasta? Miten vahvistaa perustutkimuksen asemaa musiikintutkimuksen kentillä?

Unioninkatu 34, Aud. IV (2nd floor)

Janne Mäkelä: Leveän nuotin jäljillä

Musiikillisia ääniä on merkitty nuottiasuun vuosisatojen ajan. Nykyinen notaatiomallikin on jo yli 300 vuotta vanha. Musiikintutkimuksessa nuotteihin pohjautuva teoretisointi ja analyysi on ollut suosittu lähtökohta 1900-luvun alkuvuosikymmenistä lähtien. Viime vuosikymmeninä nuottikeskeistä tutkimusta kohtaan on kuitenkin myös esitetty runsaasti kritiikkiä, jonka mukaan pelkkä notaatioon pureutuminen sivuuttaa musiikilliseen ilmaisuun liittyvän moniaistillisuuden ja musiikkikulttuurin kontekstuaalisen luonteen.

Pohdin esitelmässäni sitä, miten nuottimusiikin historian tutkimusta voisi leventää tuomalla perinteisen musikologian rinnalle uusia näkökulmia. Joitakin avauksia on jo tehty. Vesa Kurkela on esimerkiksi teoksessaan *Sävelten markkinat* (2009) tutkinut nuottikustantamisen historiaa.

Esimerkkiaineistonani on Kansalliskirjaston nuottien vapaakappalekokoelma 1800-luvun alusta 1970-luvulle. Noin 30 000 nimikkeen kokoelma sisältää pääosin Suomessa julkaistuja taide-, kansan- ja tanssimusiikkia. Kokoelman tiedot puuttuvat kirjaston tietokannasta. Olen vuodenvaihteessa 2018 käynyt läpi aineistoa ja suunnitellut sen käytettävyyden parantamista.

Kokonaisuus tarjoaa moninäkökulmaisia tutkimusmahdollisuuksia. Painonnuottijulkaisuun ei useinkaan sisälly pelkästään nuottikirjoitusta vaan myös sanoituksia, soinnutuksia, uudelleensovituksia, kuvituksia ja mainosaineistoa. Laajemmissa nuottikirjoissa ja soitinoppaissa saattaa olla laajoja johdantotekstejä. Kansalliskirjaston kokoelma osoittaakin, että nuottimusiikin tarina kytkeytyy kirjallisuuden- ja taiteenhistoriaan kuten myös vaikkapa kasvatuksen ja tekniikan historiaan.

Takemi Sosa, Helsingin yliopisto: Musiikillinen dramaturgia ja ele Magnus Lindbergin 1990-luvun teoksissa

Magnus Lindbergiä (1958–), joka on nykyään yksi maineikkaimmista suomalaisista nykysäveltäjistä, ei ole tähän mennessä tutkittu paljoakaan. Lindbergin teokset ovat teknisesti kompleksisia, mikä vaikeuttaa teosanalyyttistä lähestymistä ja aiheuttaa ongelmia lähestyä pelkän perinteisen musiikkianalyysin keinoin. Ongelmana on myös se, että kun musiikkitutkimuksen teorit eivät ole kehittyneet samassa tahdissa nykymusiikin kanssa, tutkijan/tutkimuksen tehtäväksi jää muodostaa oma teoriansa/metodologiansa.

Lähestyn tätä ongelmaa kysymyksellä siitä, miten nykytaideteoksia, erityisesti orkesterimusiikkia, jota Lindberg on säveltänyt lähes neljän vuosikymmenisen ajan, voidaan käsitellä musiikillisista tapahtumista tapahtumiin kehkeytyväksi dynaamiseksi prosessikuvaksi. Lisäksi olennaista on pohtia, että jos dynaamisessa prosessikuvassa on jonkinlainen draama, millaiseksi kokonaiskuvaksi se voidaan ymmärtää. Kutsun tällaista draamaa musiikilliseksi dramaturgiaksi. Säveltäjän musiikillisen organisaation rakentamisen ja kuulijan kuulokokemusten välinen vertailu antaa mahdollisuudet pohtia sekä musiikissa tapahtuvat ajan organisaatiota että tapahtumien jäsentelyä. Nopeasti vaihteleva, vahvasti karakterisoitu lindbergiaaninen soundi luo koko teokselle tietyn dynaamisuuden, joten olisi mielekästä katsoa tällaista dynaamisuutta narratiivisin keinoin. Juonen rakenteeseen (esimerkiksi Eero Tarastin [1994] määritelmän Greimas-vaikutteiseen pintarakenteeseen) liittyvät musiikin diskursiivisessa tasossa tyylin, aiheen ja retorisen hahmon lisäksi

musiikillinen ele ja prosessuaalisuus sekä energinen suuntaus. Näistä elementeistä olisi hyötyä kun käsittelem Lindbergin teoksia. Analyysissäni tarkastelun kohteen on erityisesti narratiivisuus. Muuten analyysini on varsin perinteistä musiikkianalyysiä: erittelen teosta harmonian, melodian ja muodon osalta.

Tutkittavat sävellykset ovat 1990-luvulla sävelletyt Aura (1994), Feria (1997), Cantigas (1999) ja Parada (2000–2001). Lindbergin tuotanto on melko yhtenäinen orgaaninen jatkumo. 1980-luku on Lindbergille kokeellinen ja tutkimusaika, joiden kautta hän pyrki vakiinnuttamaan (ainakin saamaan aikaan) oman sävellystekniikkansa ja sitä vahvistavat esteettiset ajatukset, jota voidaan kutsua chaconne-periaatteeksi. 1990-luvulla näiden kokeilut ja ongelmat alkavat ratketa, mutta niiden tulosten pohjalta vahvasti esille tuli ajatus sisäisen draaman rakentamisesta. Tätä käsittelem esitelmässäni erityisesti pohtimalla sitä, miksi kuulijat kokevat Lindbergin musiikin dramaattiseksi.

Sini Mononen, Turun yliopisto: Vainoamisen kokemuksen soivien esitysten tutkimuksesta

Esitelmäni perustuu väitöstutkimukseeni, jossa tutkin vainoamiselokuvia ja niiden soivia väkivaltaisia vainoamisen kokemusesityksiä. Väitöskirjan tutkimuskysymyksenä on, millaista vainoamisen väkivaltaista kokemusta vainoamiselokuvien ääni ja musiikki esittävät? Väitöskirjassa on tehty audiovisuaalinen lähiluku ja –kuuntelu neljälle vainoamiselokuvalle. Kuvaan esitelmässäni väitöstutkimukseni keskeisiä tuloksia. Elokuvamusiikin ja äänen tutkimuksesta, fenomenologisesta musiikintutkimuksesta, musiikin semiotiikasta ja psykoanalyttisesta elokuvamusiikin tutkimuksesta ammentavan väitöstutkimuksen tulokset osoittavat, että elokuvien soivat esitykset kuvaavat monipuolisesti vainoamisen luonnetta väkivaltana, sen ajallista kestoa, intensiteettiä, vainoamisen merkitystä vainotulle ja sen vaikutusta uhrin maailmasuhteeseen. Soivien esitysten kautta voidaan hahmottaa myös sitä, millaista vainotun ja vainoajan välistä valtasuhdetta elokuvissa esitetään. Käsittelem esitelmässäni lyhyesti myös sitä, millä tavalla soivien vainoamisesitysten tutkimus sijoittuu musiikin ja väkivallan tutkimuksen kenttään.

Fabianinkatu 33, Room 14 (4th floor)

Oili Paaskoski, Helsingin yliopisto: Eronteon monet diskurssit suomalaisten vaihtoehtomusiikoiden kokemuksissa

Käsitykset eronteista esimerkiksi autenttisuuteen, kaupallisuuteen ja valtavirtaan liittyen tulevat musiikin kontekstissa näkyviksi monin tavoin aina alakulttuuristen ryhmien itsemäärittelyn tavoista musiikkialan toimijoiden kaupallisuutta vastustaviin pyrkimyksiin. Aiemmin nuorisolle tyypillistä ryhmien muodostamisen tapaa määrittänyt alakulttuurin käsite on saanut uusia merkityksiä jatkuvasti muuttuvan, teknologisiin ja globaaleihin lähtökohtiin kiinnittyvän sosiaalisen todellisuuden seurauksena. Musiikin valtavirtaa omissa käytännöissään vastustavien ryhmien toiminnan analyysi on välttämätöntä, jotta sekä yksittäisten musiikkikulttuurien että koko populaarikulttuurin dynamiikan ymmärtäminen tulisi mahdolliseksi. Siten keskustelu eronteista niin sanotulle valtavirralla vaihtoehtoisen, pieniin äänitetuottajiin keskittyvän musiikin piirissä on musiikintutkimuksellisesti ajankohtainen ja sitä tulisi tarkastella musiikkiin liittyvän kielenkäytön tapana rakentaa sosiaalista todellisuutta.

Tekeillä olevaa graduani avaavassa esitelmässä kerron erontekojen roolista suomalaisten vaihtoehtomusiikoiden muodostaman skenen näkökulmasta. Gradussani selvitan, millaisten

diskurssien avulla tämän skenen piirissä, suurimpien kaupallisten levy-yhtiöiden ulkopuolella työskentelevät muusikot luovat ja uudelleenmuokkaavat sosiaalista todellisuuttaan. Tutkimusaineiston muodostavat muusikoiden kanssa tehdyt teemahaastattelut, joista erittelen heidän tapojaan tuottaa kielen avulla merkityksiä erontekojen pohjalta.

Tutkimus kartoittaa, millaisia piirteitä aineistosta löydettyihin diskursseihin liittyy ja kuinka ne näkyvät muusikoiden tavoissa kuvailla omaa musiikkikulttuurista toimintaansa. Laajemmassa viitekehyksessä tulee esille erontekoihin liittyvä rooli haastateltavien edustamassa musiikkikulttuurissa: miksi siihen liittyviä diskursseja on ylipäättään rakennettu ja rakennetaan edelleen. Analyysimenetelmänä toimii diskurssianalyysi, jossa on tavoitteena tarkastella merkityksien ja niiden välisten suhteiden täyttämää kokonaisuutta sekä sen todellisuuden hahmottamiseen ulottuvaa vaikutusta.

Inka Rantakallio, Turun yliopisto: Rap Scholar – hiphop-tutkimus radiossa

Rap Scholar on urbaaniin musiikkikulttuuriin keskittyvän Bassoradion viikottainen, puoliakateeminen rap-musiikin erikoisohjelma, jonka juontajina toimivat Mikko Mäkelä (KTM) sekä suomalaisesta underground-räpistä musiikkitieteessä väitöskirjaa valmisteleva Inka Rantakallio (FM). Nyt jo toistamiseen Radiogaalassa vuoden radio-ohjelmaksi ehdolla olevasta ohjelmasta on hieman yli kaksivuotisen historiansa kuluessa tullut yksi radiokanavan suosituimpia.

Ohjelman lähtökohtana on pohtia poikkitieteisen hiphop-tutkimuksen avulla rap-musiikin eri ilmiöitä, artisteja, tyylejä, sekä yhteiskunnallisia puolia. Ohjelmassa on käsitelty rap-genren historian ja musiikillisten piirteiden ohella mm. politiikkaa, vankilateollisuutta, uskontoa, päihteitä, sekä erilaisia syrjinnän muotoja (esim. luokkaan, sukupuoleen, seksuaalisuuteen, rotuun liittyen) ja miten ne näkyvät rap-musiikissa. Vaikka ohjelma keskittyy Yhdysvaltojen rap-kenttään, myös suomalainen konteksti otetaan monesti käsittelyyn.

Ohjelman tekijät pitävät tärkeänä lisätä ymmärrystä yhteiskunnallisten rakenteiden ja hiphop-kulttuurin yhteydestä. Hiphop-musiikki on tällä hetkellä sekä Suomessa että Yhdysvalloissa suosituimpia genrejä musiikinkulutusta mittaavissa tilastoissa, mutta tähän historialliseen tilanteeseen ei olla tultu yhdessä yössä. Rap Scholar pyrkii osaltaan rakentamaan ja säilyttämään kulttuurihistoriallista tietoa ja ymmärrystä yhdestä aikamme merkittävimmistä populaarikulttuurin ilmiöistä, ja tuomaan tutkimustietoa laajalle yleisölle helposti lähestyttävällä tavalla.

Kaarina Kilpiö, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia: Kuluttajapositiot c-kasettimuistoissa

Tarkastelen esitelmässäni nuorten musiikinkuluttajuuden kehittymistä Suomessa 1970–1990-luvuilla. Tutkimusaineistona ovat suomalaisten vuonna 2010 kirjoittamat muistot c-kasettien käytöstä. Muistitietokyselyvastauksista seulon esiin kirjoittajien positiointeja, joiden avulla selvennän kasettikulutuskäytäntöjen – erityisesti kotiaänittämisen – ja muistetun musiikinkäytön yhteyksiä kuluttajien itseymmärrykseen. Näkökulmana on etnografinen kuluttajatutkimus, ja metodina kyselyvastausten teemoiteltu lähiluku.

Analyysin antamat suuntaviivat kokoan ja tiivistän erilaisia käytäntöjä sisältäviksi ja mahdollistaviksi kasettikuluttajapositioiksi. Pohdin lyhyesti myös, mitä mahdollisuuksia ja rajoituksia on tällaisten abstrahoitujen positoiden soveltamisessa muidenkin aineellista ja aineetonta kuluttamista yhdistelevien kulutusikäntöjen analysoimiseen.

Fabianinkatu 33, Room 15 (4th floor)

Shahwar Kibria, Jawaharial Nehru University: Sonic cultures of Islam and Post-Digitality

Sufism represents the essential core of Islam and an all-embracing concept of *ishq*/love which links a seeker to the sought, the lover to the Beloved and the Qawwali¹ becomes the celebratory core of this Sufi practice. The Qawwali song, as part of the more traditional *Mehfil-e-Sama*², is a Chishtia Sufi practice to honour and invoke the glory of a Pir (saint). The Qawwali of the *khanqahs* (Sufi hospices) has been hitherto subsumed into and popularized through international and post-digital music cultures, with Ustad Nusrat Fateh Ali Khan (NFAK) inaugurating the Sufi Qawwali to international musicality and Rohail Hyatt reinventing the sound of the Qawwali in a live digital music recording set up in Coke Studio Pakistan. Between Ustad NFAK and Rohail Hyatt—between the analog and the digital—the Qawwali has undergone tremendous reconfigurations while being rooted in the decided territory of spirituality, affect and ecstasy. The multiple contexts for the hyper-proliferation of the musicality of Islam in the rhizomatic digital cultures of the present inform the core of my intellectual enquiry in the paper and I am keen in studying the emergent globality of an Islamic soundscape in a post-digital context, against a larger dynamic of troubled/contested geographies, Islamophobia, race, gender, identity and media convergence—evident in but not limited to the Sufi Qawwalis of Coke Studio Pakistan, the Jewish Qawwalis of Israeli musician Shye Ben Tzur, the Arabic melodies of Coke Studio Bel Arabi (Middle East), and the Palestinian *Oud*³ and *Dabke*⁴ music of Le Trio Joubran as exemplary of the interaction between Islam and a post-digital global popular culture through music and sound.

Tomoko Hata, University of London: Musical interactions between the Ainu and Northern Europeans across the Sub-Arctic Taiga

We here explore forest culture relationships between the Ainu people and Northern European groups in relation to mythology, bear rituals and singing from ethnomusicological and ecological perspectives. The Ainu historically sang *kamui yukar*, a summoning song that calls nature spirits called *kamui* to our middle world. Both singing and rituals of the Ainu are linked to those of the *Sápmelaš*, the Sámi peoples via the taiga biome. The taiga or snow forest environment, influenced the pan-Arctic shamanism complex culture, which is shared by the Ainu and others. Common natural environments have led to similar non-material cultures.

This paper involves an ethnographic documentation of intercultural musical experiences that occurred in Japan in 2017 between a Norwegian *kantele* player and a Japanese audience with Ainu roots. The performer and audience uncovered cross-cultural connections of shared rituals and bear sacrificing. Are these non-material cultural artefacts derived from the same originating culture, or is it a similarity mediated by the environment? Through this artistic research, which uses a performative approach, we examine the complexity of the intercultural approach in these forest cultures.

---

¹ From the Arabic *Qaul*, which means utterance

² Music assembly

³ A Persian stringed instrument

⁴ An Arab folk dance performed on joyous occasions

Friday, March 9th

10:00-11:00

Fabianinkatu 33, Small hall

Keynote: Barley Norton

Applied Research and Filming Music

This keynote reflects on filmmaking in applied music research. In recent years, as the impact agenda has swept across academia, the filmic documentation of music has sometimes been lauded for its capacity to widen the dissemination of research and to aid safeguarding initiatives. Beyond dissemination and preservation, however, the significance of filmmaking for engaged music research has rarely been explored. Within an applied frame, this talk focuses on film work in two areas: First, the short films submitted to UNESCO as part of the official process of inscribing elements of intangible cultural heritage; Second, approaches to filmmaking in ethnomusicology. In both cases, I argue, the uses of film are circumscribed by a 'documentation paradigm'. In contrast to the aesthetic of realism that lies at the heart of the documentation paradigm, I will discuss the possibilities afforded by alternative audiovisual modalities that employ various types of sound-image synchronisation and montage techniques. Drawing on examples from my research on Vietnamese music, the primary aims are to reconsider the role of audiovisual materials in systems of heritage management and to stimulate thinking about the potential of filmmaking for music research.

11:30-13:00

Unioninkatu 34, Aud II (2nd floor)

Nina Loimusalo, Marjaana Puurtinen, Anna-Kaisa Ylitalo ja Tarja-Riitta Hurme, Reading music: Milloin musiikintutkimuksen kannattaa olla monitieteistä? Reading Music – konsortio musiikkitieteen, kasvatustieteiden ja tilastotieteen teoreettis-metodologisilla rajapinnoilla (TEEMASESSIO)

Poikkitieteisyyden yksi muoto on hyödyntää toisten tieteenalojen tutkimusmenetelmiä. Tällä tavoin saatetaan mahdollistaa uusien näkökulmien avaamisen tutkittavaan ilmiöön: uusi keino tutkia voi antaa mahdollisuuden esittää ja vastata kokonaan uudenvälisiin kysymyksiin. Menetelmän vieminen yhden tieteenalan piiristä toiseen tuo kuitenkin väistämättä mukanaan menetelmään latautuneet teoreettis-metodologiset taustaoletukset. Nämä monitieteisen ryhmän tutkijoiden täytyy onnistuneen yhteistyön ja yhteisen ajattelun tukemiseksi jakaa.

Reading Music -konsortiossamme (Suomen Akatemia, 2014-2018) tutkimme musiikin asiantuntijuutta ja erityisesti nuotinlukemista erilaisissa musiikkitalanteissa. Olemme hyödyntäneet musiikintutkimuksen erityisosaamista alakohtaisten taitojen luonteesta, kasvatopsykologiassa käytettävää katseenseurantamenetelmää nuotinlukemisen tallentamiseen ja tieteenalan traditiota visuaalisen asiantuntijuuden tutkimuksesta, sekä tilastotieteen osaamista erittäin moniulotteisen katseenseuranta-aineiston analysointiin. Parempien ja vähemmän menestyksekkäiden yritystemme perusteella esitämme, ettei keskeisin kysymys poikkitieteellisyyden merkityksestä olekaan siinä *tulisiko* tutkimuksen olla

sellaista, vaan siinä *milloin* niin kannattaa olla.

Teemasessiossa tutkimusryhmämme eri tieteenaloja edustavat jäsenet pohtivat konsortion aikaista tutkimustyötään seuraavista kysymyksistä käsin: Milloin poikkitieteisyys on todella mahdollistanut uusien ja yllättävienkin tutkimuskysymysten esittämisen? Milloin siitä on seurannut vaikeuksia? Mitä hyötyä yhteisestä työskentelystä on ollut tieteellisen ajattelumme kannalta? Tavoittemme on avoimesti pohtia valintojemme toimivuutta sekä nostaa esiin poikkitieteisyyden käytännön haasteita ja omia keinojamme niistä selviämiseksi. Tällä tavoin pyrimme tukemaan poikkitieteistä työskentelyä suunnittelevia tai siihen liittyvien haasteiden parissa painivia kollegoitamme.

Session puhujina toimivat Reading Music-konsortion tutkijat Nina Loimusalo, Marjaana Puurtinen ja Anna-Kaisa Ylitalo ja alustajana Tarja-Riitta Hurme.

Unioninkatu 34, Aud. IV (2nd floor)

Muu ohjelma: Tutustumiskäynti Kansalliskirjaston luolaan, elokuvanäytös: *The Boys from the Finn Band: The Story of Finn Express*

The film tells the story of Finn Express, a pop band from the 1970s comprising of mainly New Zealand Finns. The film deals also with the little-known history of Finnish migration to Aotearoa New Zealand and reflects upon the social and familial dynamics involved. The film has been produced as part of the research project "Music, Multiculturalism and Finland", hosted by Music Archive Finland and funded by the Academy of Finland (2014–18). Duration: 26 mins.

Elokuvan kielinä ovat englanti ja suomi, tekstitys englanniksi.

Fabianinkatu 33, Room 14 (4th floor)

Martin Desjardins, Université Laval: Research-creation: an ethical model to conduct cross-disciplinary projects in music

Research-creation (RC) is an approach to research that seek to make these two disciplines interact. Following Stévanice & Lacasse (2015, 2017), we think that back and forth movements between the two disciplines are essential to this kind of project where researchers and creators (and sometimes researchers-creators) collaborate. This way of making RC avoid the ethical problems brought by the false equivalence between academic research and artistic creation in universities while integrating creators and their specific set of skills. How do these interactions occur in this context? How does the influence between research and creation operate?

Using the autoethnographic method on a project that I lead as a researcher-creator on saxophone jazz improvisation, I observe the "circulation of states" (Deleuze and Guattari 1980) that take place between research and creation, two "plateaus" whose meaning, is fluid. This fluidity allows circulation between practical and theoretical states that constitute the back and forth between my own practice as saxophonist and my theoretical research process. Thus modeled, it can be seen that this project includes the interdisciplinary interactions required for an ethical RC project that fits the academic requirements.

Deleuze, Gilles, Félix Guattari. 1980. *Mille Plateaux*, Paris : Minuit.

Stévançe, Sophie et Serge Lacasse. 2015. « Research-creation in music as a collaborative space ». *Media-N, Journal of the New Media Caucus*, 25 September 2015. <http://median.newmediacaucus.org/research-creation-explorations/research-creation-in-music-as-a-collaborative-space/>

Stévançe, Sophie, et Serge Lacasse. 2017. *Research-Creation in Music and the Arts: Towards a Collaborative Interdiscipline*, Routledge.

Tuomas Auvinen, Turun yliopisto: Creative Communities in Music Production: Role Delineation in Different Eras and within Different Genres of Music – a Book Chapter in Process

In my presentation, I will discuss ways of identifying conceptualizing the different roles and activities necessary in the various phases of producing a musical record from beginning to end. Furthermore, I will aim at identifying a set of activities that have always taken and still take place in the production of a musical record across different eras and genres. Finally, I will lay out ways in which the roles and activities have been delineated between different agents involved in record production, how changes in the underlying ideological, philosophical and aesthetic aims of music production and how developments of music production technologies have contributed and changed the role delineation and distribution of activities in the process of music production. The ideas in my paper are partially derived from earlier research and partially from my original field work in the music production studio during the years 2015-2017. In my presentation, I present the essential elements of a text that will ultimately be a book chapter in a forthcoming anthology on music production. The book will be published through a well-known British publisher.

Riikka Hiltunen, Helsingin yliopisto: Tulevaisuustietoisuus popmusiikin teosviennin voimavarana

Music Finland julkaisi syksyllä 2017 alan toimijoiden kanssa koostetun ”Biisiviennin vision”, jossa asetettiin tavoitteeksi, että Suomesta tulee muutamassa vuodessa popmusiikin solmukohta ja suomalaisesta popmusiikista seuraava ilmiö (Music Finland 2017a). Biisiviennillä eli popmusiikin teosviennillä tarkoitetaan suomalaisten musiikintekijöiden ulkomaisille artisteille tekemiä, julkaistuja kappaleita. Vuosina 2016–2017 Music Finlandille keräämiä tietojen mukaan kasvun trendi popmusiikin teosviennissä on selvä: esimerkiksi vuosien 2015 ja 2016 välillä julkaistujen kappaleiden määrä kasvoi 51 prosenttia. (Hiltunen & Hottinen 2016, Music Finland 2017b). Popmusiikin teosviennin ala on selkeästi tulevaisuusorientoitunutta, mutta missä määrin alalla tehdään tietoisia ennakoitua? Yritysmaailmassa tehdään paljon soveltavaa tulevaisuudentutkimusta ja luovista aloista esimerkiksi vaatetusteollisuudessa ennakoitua on varsin avointa (ks. esim. Nuutinen 2004), mutta musiikkiteollisuudessa piilevämpää.

Esitelmässäni valotan kansainvälisillä markkinoilla toimivien suomalaisten musiikinkustantajien ja musiikintekijöiden haastattelujen pohjalta sitä, millainen rooli tulevaisuustietoisuudella ja strategisella ennakoinnilla on teosviennissä. Tulevaisuustietoisuus koostuu tulevaisuudentutkija Tom Lombardon (2007: 1–2) mukaan niistä psykologisista kyvyistä, käsitteistä ja kokemuksista, joita ihmiset käyttävät tulevaisuuden ymmärtämiseen ja käsittelyyn. Tulevaisuuden lisäksi myös menneen ja nykyhetken ymmärtäminen ja

tiedostaminen ovat osa tulevaisuustietoisuutta. Lisäksi tulevaisuustietoisuuteen liittyy erilaisten mahdollisuuksien ja vaihtoehtojen punnitseminen sekä motiivit, tunteet ja asenteet tulevaisuutta kohtaan. (Lombardo 2007.)

Esitelmä liittyy musiikintutkimusta ja tulevaisuudentutkimusta yhdistävään väitöskirjatyöhöni, jossa tutkin suomalaisten popmusiikin tekijöiden, trackereiden ja toplinereiden, tulevaisuustietoisuutta erilaisten tulevaisuusasenneitumisten ja ennakkoinnin prosessien kautta.

Lähteet

Hiltunen, Riikka & Hottinen, Merja 2016. ”Suomalaisten musiikintekijöiden popkappaleet maailmalla. Selvitys teosviennin käytännöistä, nykytilasta ja menestystarinoista”. Music Finland. Tunnuslukuja ja tutkimuksia 11. Verkkojulkaisu. http://musicfinland.fi/fi/media/dokumentit/Popkappaleet_Maailmalla.pdf.

Lombardo, Tom 2007. “The Evolution and Psychology of Future Consciousness.” *Journal of Futures Studies*, 2007: 12(1): pp. 1–24.

Music Finland 2017a. ”Biisiviennin visio”. <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/biisiviennin-visio>. Luettu 11.1.2018.

Music Finland 2017b. ”Suomen musiikkialan talous ja vienti 2016.” <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/musiikkialan-talous-ja-vienti-2016>. Luettu 11.1.2018.

Nuutinen, Ana 2004. *Edelläkävijät. Hiljainen, implisiittinen ja eksplisiittinen tieto muodin ennustamisessa. Väitöskirja. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja. Saarijärvi: Gummerus.*

Fabianinkatu 33, Room 15 (4th floor)

Jan Hellberg, Åbo Akademi: Researching and/or advocating change? A study of glocalisation in worship musicking in African church – Outline and possible impact.

This paper is about an ongoing doctoral project, an ethnomusicological study of change in the musical performance of Christian spirituality in the Evangelical Lutheran Church in Namibia (ELCIN). The project focuses on performed meanings that motivate participants in the music culture of the church to promote or resist localisation. It uses ethnographic material from visits in 1991, 2002 and 2017 analysed through theory from anthropology, music theory, cultural theory, postcolonial studies, contextual theology, ritual studies and performance studies.

The first part of the paper will outline the project, presenting ethnographic material and theoretical perspectives. It will include preliminary results, according to which members of this church currently seek a “glocal” balance in their worship musicking. They wish to retain practices and repertoire shared with other Christians worldwide, but also to give increasing room for local means of expression.

The second part will reflect on the researcher's motivation, his roles when visiting the church and relationships to participants in worship musicking, and the possible impact or influence of the research on the object of study, the music-cultural practices in this specific church.

Sarah-Jane Gibson, UK: Elitism and egalitarianism in Western choral singing

There's a really niggly part of me saying that one of the most important aspects of singing together has to be quality. This is why we rehearse: because we want the quality of the singing to be as high as it can be. I know there are some schools of thought that would say, it's not about the quality, it's about the enjoyment, and if it doesn't sound good, so what? But – the conductor stops speaking, and looks at the other participants.

The complexity of wanting to be a singing group that is seen to be welcoming often comes into conflict with a similar desire to perform musical repertoire to a high standard that audiences will enjoy. My recent research demonstrates that choirs may be presenting egalitarian identity to their audience, when their practice is reflecting elitism. This has led me to consider the impact of research researcher when findings are contradictory to the participants' expectations. How can the researcher support musical configurations if they struggle to present their idealised identity? I shall explore these questions in relation to recently completed ethnographic fieldwork on community choral singing in Northern Ireland.

Ana Flavia Miguel, University of Aveiro: Skopeologies: from applied ethnomusicology to shared research practices in music

The paper comprises a proposal for the way that research practices establish instruments for the construction of knowledge, a model in which the permeability of knowledges is the creator of way of making worlds. The research led from a journey dedicated to the study of Cape Verdian music that began in 2006, characterised by a progressive immersion in the field and by the adoption of different research practices in close dialogue with the music's keepers.

In order to discuss research practices, this paper contains an analysis of the scientific production of ethnomusicologists who have acted within the context of applied ethnomusicology and who have reflected on the way in which contexts "convoke" ethnomusicologists to mediate and to act.

In this paper I discuss applied ethnomusicology production and describe Skopeologies, a theoretical model of construction of knowledge in Ethnomusicology that uses shared research practices in music.

14:30-16:00

Unioninkatu 34, Aud. II (2nd floor)

Marjaana Virtanen & Leena Heikkilä, Turun yliopisto: Suomalaiset musiikinopiskelijat Berliinissä ja Wienissä 1890-1970: tunnettuja ja tuntemattomia esittäviä säveltaiteilijoita

Monet suomalaisen luovan ja esittävän säveltaiteen kärkinimet opiskelivat Berliinin ja Wienin maineikkaissa musiikkioppilaitoksissa vuosina 1890-1970. Kirjahankkeen "Eurooppalaisia inspiraatioita ja traditioita: suomalaiset musiikinopiskelijat Berliinissä ja Wienissä 1890-

1970” tutkijat ovat keränneet Berliinin taideyliopiston ja Wienin musiikkikorkeakoulun arkistoista tietoa suomalaisten muusikoiden opiskelusta kolmessa oppilaitoksessa: 1) Sternin konservatoriossa (Berliini), jossa ovat opiskelleet esimerkiksi säveltäjä-pianisti Ernst Linko ja oopperalaulaja Eino Rautavaara, 2) Berliinin musiikkikorkeakoulussa, jonka suomalaisiin oppilaisiin kuuluivat säveltäjät Erik Bergman ja Kalevi Aho, sekä 3) Wienin musiikkikorkeakoulussa, jota kävivät esimerkiksi säveltäjä Leevi Madetoja, säveltäjä-pianisti Ilmari Hannikainen ja pianisti Reija Silvonen.

Tutkijat ovat keränneet tiedot mainituissa oppilaitoksissa opiskelleista suomalaisista oppilaitosten koko historian ajalta. Esitelmässä käydään lyhyesti läpi tähänastisia tuloksia (kooste oppilaitosten suomalaisista oppilaista ja heidän opintojensa sisällöstä). Esitelmämme kuitenkin keskittyy opiskelijoihin, joiden opinnot olivat menestyksekkäitä ja joista jotkut pystyivät luomaan (kansainvälistäkin) muusikon uraa opintojensa jälkeen, mutta jotka ovat jääneet musiikinhistorian kirjoituksessa sangen tuntemattomiksi.

Keskeisen tutkimusaineiston muodostavat oppilaitosten vuosikertomukset. Muihin arkistolähteisiin kuuluvat opiskelijamatrikkelit sekä opettajien ja oppilaiden henkilökansiot. Tutkimuksessa hyödynnetään konservatoriota oppimisen ympäristönä käsitteleviä tutkimuksia.

Tutkimus valottaa paitsi tunnettujen myös suhteellisen tuntemattomiksi jääneiden suomalaismuusikoiden opintoja kolmessa kansainvälisesti merkittävässä musiikkioppilaitoksessa (esim. Wienissä opiskellut, Chopin-pianokilpailussa menestynyt Reija Silvonen). Tämä rikastuttaa kuvaa etenkin historiallisista esittävästä säveltaiteilijoista.

Eila Tarasti: Helvi Leiviskä ja vuosi 1918

Vuosi 1918 oli käännteentekevä Helvi Leiviskän elämässä. Hän täytti 25.5.1918 16 vuotta. Seuraavana päivänä hänen isänsä, pastori Hannes Leiviskä kuoli. Isä oli palannut sisällissodassa taistelleen lankonsa Juhani Siljon hautajaisista Jyväskylästä, saanut keuhkokuumeen ja menehtynyt muutamassa päivässä.

Helvi sai kuitenkin perinnöksi vahvat taiteelliset lahjat ja kyvyn musiikilliseen ilmaisuun, kuten kaikki muutkin seitsemän sisarusta. Perheessä oli säveltäjiä, soittajia, tanssitaiteilija, laulaja, taidemaalari. Vuodesta 1918 alkaa myös Helvin itsenäistyminen ja kehitys merkittäväksi säveltäjäksi; sinfonikoksi, kamarimusiikin, laulujen, pianoteosten, elokuva- ja jopa mainosmusiikin tuottajaksi. Ratkaisevaa oli tutustuminen opettajaansa Erkki Melartiniin, mikä suhde sitten syveni ystävyudeksi.

Isän kuoleman jälkeen Helvi teki päätöksensä ryhtyä kokonaan opiskelemaan musiikkia Helsingin musiikkiopistossa aluksi pääaineenaan piano. Hän lopetti koulunkäynnin tyttönormaalilyseossa suoritettuaan keskikoulun loppuun keväällä 1918. Tosin Helvi joutui lykkäämään vuodella opintojaan musiikkiopistossa, sillä perhe muutti Kokkolaan. Siellä Helvi soitti kumminkin ja jatkoi sävellyskokeilujaan. Isän kuolema merkitsi myös taloudellisten vaikeuksien alkua perheessä, jossa oli 6 lasta ja seitsemäs lapsi tulossa. Aulis, syntyi isänsä kuoleman jälkeen syyskuussa. Helvi vanhimpana tyttärenä otti myös vastuun sisaruksistaan äitinsä rinnalla.

Seuraavana vuonna, 1919 Helvi pääsi takaisin Helsinkiin ja aloitti innolla opintonsa. Myöhemmin Helvin elämään tuli tärkeitä tapahtumia ja ihmisiä, kuten opintomatka Wieniin

Arthur Willnerin oppilaaksi ja tutustuminen pianisti Väino Lahteen ja Uuno Klamiin. Melartinin vaikutuksesta Helvi Leiviskä liittyi myös Ruusu-Risti -seuraan. Helvi kuului aktiivisena kulttuurihenkilönä moniin muihinkin seuroihin kuten Suomen Säveltäjät ry. Helvi Leiviskän koko säveltäjäprofiilia käsitellään ja analysoidaan vastikään ilmestyneessä kirjassani: ”Nouse, ole kirkas. Helvi Leiviskän elämä ja teokset” (Kulttuuriperintöjen akatemia ry ja Suomen Semiotiikan Seura ry. Helsinki 2017).

Jari Eerola, Tampereen yliopisto: Vepsäläisen kulttuurin ja musiikkiperinteen tutkimus sota-aikana 1941-1944

Vuonna 1941 suomalaisten sotajoukot saavuttivat Petroskoin ja etenivät nopeasti myös pohjoisvepsäläisten alueille Äänisen länsirannalle. Muun muassa Reino Peltola, Antti Sovijärvi, E. A. Tunkelo, Aimo Turunen, Sylvi Sääski ja Ahti Sonninen pääsivät tutkimaan ja tallentamaan kielennäytteitä ja kansanperinnettä vuosikymmeniä suomalaistutkijoilta piilossa olleilta vepsäläisalueilta. Sota-arkiston aineistoja tarkasteltaessa vepsäläisen kulttuurin tutkiminen sai paljon huomiota. Yksi syy tähän on ollut mahdollisesti se, että suomalaisten vepsäläistutkimukset olivat ikään kuin jääneet kesken Suomen itsenäistyttyä ja Neuvostoliiton rajojen sulkeuduttua 1917. Toinen todennäköinen syy liittyy mahdollisesti siihen, että vepsäläiset luokiteltiin Suomen sotilashallinnossa niin sanottuihin kansallisiin väestöihin eli syntyperältään kuuluvaksi suomensukuisiin kansoihin. Tähän liittyi myös oletus luotettavista ja epäluotettavista kansoista sekä toisaalta halu liittyä suomalaisiin. Tästä syystä vepsäläistutkimuksia voisi luonnehtia siten, että niitä tehtiin innokkaasti. Aineistoa tallennettiinkin runsaasti sen minkä sota-ajan muilta töiltä ehdittiin.

Sota-ajan vepsäläistutkimuksia vaivaa kuitenkin yhteinen piirre, sillä kylissä oli vain lapsia ja vanhuksia tai ihmisiä jotka eivät olleet voineet lähteä sotimaan. Näin ollen tutkimukset antavat tavallaan vääristyneen kuvan siitä, mitä vepsäläinen kulttuurielämä on voinut olla ennen sotia.

Tarkastelen esitelmässäni sota-ajan vepsäläistutkimuksia. Keskityn musiikkiperinteen tallentamiseen ja siihen mitä siitä tuotiin esiin ja miksi vepsäläinen kansanmusiikki kiinnosti. Keskityn esitelmässäni vuosien 1941–1944 aikaan, jolloin suomalaiset vaikuttivat pohjoisvepsäläisten alueella. Pohdin myös sitä olisiko vepsäläisen kulttuurin- tai musiikintutkimuksen aikaisempia tutkimuksia voitu soveltaa ja miten tilanteessa, jossa kaksi kulttuuri kohtaa vaikeissa olosuhteissa.

Unioninkatu 34, Aud. IV (2nd floor)

Christian Poske, Sound Archive London: Applying Historical Sound and Film Recordings in the Field: The Bake Collection of the British Library Sound Archive

Initiatives like Noel Lobleby's research on the Hugh Tracey collection (2010) have recently shown that historical sound and film recordings can have considerable impact and when these are reapplied in the field. The trailblazing Dutch ethnomusicologist Arnold Adriaan Bake (1899-1963) studied at Rabindranath Tagore's Visva-Bharati University from 1925 to 1929, and documented the folk music and dance of the Bengal region from 1930 to 1934 through phonographic cylinder recordings, silent film, still photography and transparencies. This paper discusses how his recordings, now part of the British Library Sound Archive, were used in Jharkhand, West Bengal and Bangladesh between April and October 2017 during an AHRC-funded research project to evaluate their relevance to different communities.

Performers unaware of the existence of Bake's recordings were familiarised with these, and the provision of copies to archives and museums was initiated, while the completion of fragmentary archival documentation was another benefit. This highlights that reengaging with an archival collection in creative ways can have considerable benefits for cultural heritage communities and for researchers, and that many other archival collections are potentially of practical relevance as well, as these offer scope for similar outreach efforts, though the topic remains underresearched as of now.

Keywords: South Asia, Bengal, music, dance, archiving, repatriation

Alcina Cortez, Instituto de Etnomusicologia, Musica e Danca: New ways of encountering music: embedding music studies in the museum

Academic music studies have been rethinking music in-depth for at least the last five decades and correspondingly demonstrating the significance of music's to integration, stability, and maintenance of social groups, cultures and societies. However, has the general public ever shared in this fresh body of knowledge? Have music studies yet acknowledged the power and potential of museums for redressing the relationships between academia and wider society?

Furthermore, whilst upheavals in museum studies have been acknowledging genuine experience as a means of gaining knowledge about the respective phenomena, music museums remain suspended in the frames of past music knowledge in exhibiting astonishing collections of musical instruments in formal and static arrangements. Such a scenario points to the need for music studies to engage in interdisciplinary work with museum studies so as to expand the social scientific relevance of musealising the knowledge conveyed by music studies.

In this paper, I will provide an overview of the current practice of music heritagisation across three main parameters of discussion - the representation of the phenomena; the museum relationship with its visitors; and the exhibiting practices – and will tentatively envision further avenues for the practice to become of heightened cultural and social relevance.

Simon Strange, Bath Spa University

The history of popular music is littered with bands who have come through Art Schools and this research seeks to discover whether there is a connection with Art School pedagogy. The work investigates C20 Art Schools from the Bauhaus, Black Mountain College, the New York School to the UK schools from the 1960's, looking at the techniques of key educators. I have developed a 4 point theory entitled Blank Canvas, that has been developed from research into art education and focusses on: The self, the creative process, communities of learning and the teaching of a world view.

The research includes interviews with musicians such as Brian Eno who came through the Art School route. The investigation is aimed at defining whether there are lessons that can be learned from Art School philosophies and pedagogies that could be applied to Higher Popular Music Education. Is it possible that an more expansive, inter-disciplinary outlook to popular music education can help to develop more creative results. Artists like Eno reflect on the importance of systems and approaches such as that of cybernetics.

Fabianinkatu 33, Room 14 (4th floor)

Donna Weston: Musical Eco-Warriors: The Sonic Politics of 21st Century Environmentalism

The term *warrior culture* broadly describes a communal proclivity (usually bordered ethnically or nationalistically) towards certain war or warrior-like tenets. The term eco-warrior emerged in the UK in the 1990s and describes people taking direct action against perceived environmental threats. The eco-warrior movement has manifested in, for example, the 2014 film “Rise of the Eco-Warriors” and websites such as “I am Eco-Warrior”. Popular music artists such as Sting, Sheryl Crow and Thom Yorke have been claimed by the movement as eco-warriors. Many environmental activists, in this case focusing on a musical context, act as 21st century warriors. In many ways, today’s eco-warrior may bear a closer resemblance to Michel de Certeau’s “Bricoleur”. In his 1988 book *The Practice of Everyday Life* he argued that the bricoleur ... “uses tactics, rather than strategy, to tackle imperfect situations. This paper seeks to identify artists who through personal action, tactics, and/or expression could be classified as eco-warriors. An analysis of representative songs will look for signification of environmental activism through paramusical expression. Finally, a musical analysis will identify and discuss any stylistic commonalities.

Johannes Brusila, Kaarina Kilpiö & Kim Ramstedt, Åbo Akademi: The impact of digitalization on minority music: The Swedish-speaking minority in Finland as case study

Digitalization has led to a number of major changes in the production, dissemination and consumption of music. According to an often-recurring idea within music industry research, digitalization has led to larger cultural diversification and democratization as more and more music is made and distributed at a lower cost. Following this logic, this should also lead to larger possibilities for minority music cultures. However, the diversification hypotheses have also met with criticism from researchers who claim that the social and industrial structures have not changed radically after all. From a cultural perspective, it is even more important to move further from studies focusing exclusively on economic and technological aspects and instead analyze the cultural, social and aesthetic consequences of the changes.

In the project ‘The impact of digitalization on minority music’ these questions are studied by using the Swedish-speaking minority of Finland as case study. The project engages four scholars 2018-2020 with funding from The Society of Swedish Literature in Finland. Its aim is to study how and for whom music is accessible in the digital environment, what forms of creativity and new means of expression the development has created, and what cultural meanings are born and distributed. The themes touch upon questions related to the agency and cultural independence of the music makers and consumers, and whether digitalization supports or counteracts minority belonging. The project consists of substudies, which focus on digitalization and folk music, the digital recontextualisation of popular music, the impact of digitalization on art music and cultural belonging, the digital musical pathways of amateur music, and digital music in everyday life. In the presentation, the general goals and working methods of the project are presented, together with examples of topical case studies.

Fabianinkatu 33, Room 15 (4th floor)

Jani Suominen, Helsingin yliopisto: Sibeliuksen esitysohjeita ja arvioita eri kapellimestareista

Vuosina 1892–1925 Sibelius toimi usein kapellimestarina johtaen sävellyksiensä ensiesityksiä niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Huomattuaan, että viuluvirtuoosin ura ei toteutuisi, Sibelius keskittyi esiintyvänä taiteilijana kapellimestarina toimimiseen. Hän johti ulkomailla teoksiaan yli 200 kertaa, myös orkestereita, joiden äänilevytyksiä hän myöhemmin arvioi. Kapellimestarina hän sai arvokasta käytännön kokemusta eri lähestymistavoista ja orkestereista.

Arvioidessaan eri kapellimestareiden esityksiä hienotunteisuus oli Sibeliukselle hyvin ominaista. Jussi Jalas muisteli, että Sibelius ei koskaan tuominnut ketään inhimillisten heikkouksien vuoksi; hän saattoi raivostua radiota kuunnellessaan, mutta leppyi nopeasti. Sibeliukselle oli tärkeää, että orkesterinjohtaja piti materiaalin, massan, tasapainossa ja ääriivivat selkeinä. Liioitteluun ei saanut antautua missään tilanteessa. Kapellimestarin tuli olla selvillä sävellyksen rakenteellisesta kokonaisuudesta eikä antaa liian suurta merkitystä yksityiskohdille. Näitä ohjeita noudattaen voitiin varmistaa, että säveltäjän tahto toteutui tulkinnassa.

Harjoittaessaan orkesteria Sibelius ei antanut kenenkään ylimääräisen olla läsnä. Tämä varovaisuus rajoitti ensikäden tietojen välittymistä jälkipolville. Sibeliuksen omat lausunnot sävellystensä esittämisestä ovat kaiken kaikkiaan hyvin kuvailevia. Hän saattoi esimerkiksi verrata musiikkiaan luontoon, kuten Tapiolan alkupuolen sävelaiheen toistussa: ”Nyt mennään metsään sisälle.” Symposium-esitelmässäni käyn läpi Sibeliuksen antamia lausuntoja eri kapellimestareiden esityksistä ja hänen esitysohjeistaan.

Markus Mantere, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia: Kajanus Tampereella 1898-1902

Esitelmäni tarkastelee kahta aihetta, jotka on sivuutettu lähes täysin olemassa olevassa musiikin historian tutkimuksessa: Robert Kajanuksen lyhyttä kautta Tampereen Orkesteriyhdistyksen orkesterin kapellimestarina, sekä ylipäätään koko Tampereen vuosisadan alkupuolen musiikkielämää. Tavoitteeni esitelmässä on peilata ensin mainitun ”tapauksen” kautta jälkimmäistä kiinnittäen samalla myös huomiota esimerkiksi siihen kysymykseen, millä tavoin kyse oli nimenomaan ”suomalaisen” musiikkielämän kehityksestä ja muodostumisesta.

Mainitun orkesterin muusikot olivat lähes poikkeuksetta saksalaisia, työsopimukset tehtiin saksaksi, ja myös orkesterin työkieli oli oletettavasti saksa. Ohjelmisto oli pääosin saksalaista, ranskalaista ja italialaista ajan konsertti- ja salonkimusiikkia. Historiografisesti ajatellen kyse oli siis tyypillisestä transnationaalisesta prosessista, jossa manner-eurooppalainen korkeakulttuuri vähitellen juurtui sisäsuomalaiseen tehdaskaupunkiin, jossa yleisöpohja tuohon aikaan oli selvästikin riittämätön. Konserttimusiikki ei alkuvuosikymmeninänsä noussut mitenkään merkittäväksi instituutioksi Tampereella. Mahdollisesti tämän vuoksi Tampereen musiikkielämä on jäänyt käsittämättömän vähän tutkituksi alueeksi, josta esimerkiksi sanomalehtiaineiston avulla voi tehdä todellisia löytöjä, joiden kautta tehdä ekskursioita tuon ajan konserttikulttuuriin Helsingin ulkopuolella.

Olli Heikkinen, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia: Sinfoniaorkesteri-instituution kotoistaminen – uusinstitutionaalinen tulkinta

Syksyllä 1879 Åbo Underrättelserin Vaasan kirjeenvaihtaja kuvasi ”promenaadikonserttia”, joka järjestettiin paikallisessa Ernstin salongissa. Konsertissa soitti torviseitsikko, jonka aikaan saama äänenvoimakkuus pienessä salissa sai suuren osan yleisöä poistumaan kesken

konsertin. Kirjeenvaihtaja ehdottikin, että talviaikaan sisätiloissa turvauduttaisiin enemmän ”sekaorkesteriin”, kuten Porissa oli tehty. Mikä oli tämä Porin ”sekaorkesteri”?

Esityksessäni tarkastelen sinfoniaorkesteri-instituution vähittäistä kotoistamista Suomeen 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Teoreettisena viitekehyksenä turvaudun uusinstitutionalismiin, ennen kaikkea sen uusimpaan, ”diskursiiviseen” varianttiin. Lyhyen teoreettisen katsauksen jälkeen käsittelen pääpiirteittäin orkestereiden historiaa Porissa, Turussa ja Helsingissä. Keskityn ennen kaikkea sinfoniaorkesteri-instituution kannalta keskeisimpään toimintaan, sinfoniakonserttien järjestämiseen, ja niiden osuuteen orkestereiden toiminnan kokonaisuudessa. Teen myöskin lyhyen vertailun instituution kotoistamisprosessiin Bostonissa, jossa vuonna 1881 perustetun sinfoniaorkesterin kehitys erilaisessa kulttuuriympäristössä noudatti hyvin erilaista polkua.

Esitykseni perustuu osittain aiemman tutkimuksen kriittiseen uudelleenarvioon, mutta ennen kaikkea sanoma- ja aikakauslehdissä käytyyn aikalaiskeskusteluun. Tuossa diskurssissa määriteltiin eri soitinkokoonpanojen rajat ja niiden keskinäinen esteettinen arvojärjestys. Alun perin musiikin ammattilaisten, ennen kaikkea kapellimestareiden ja kriitikoiden, luoma distinktio vakiintui sanomalehtijulkisuuden kautta hegemoniseksi rakenteeksi, jonka tunnustivat nekin, jotka sinfoniaorkesteria, tuota ”länsimaisen taidemusiikki-instituution kulmakiveä” (Wikipedia), eivät halunneet kuunnella.